

Az igazmondó juhász

vidám jelenet

Szereplők:

JUHÁSZ

MÁTYÁS király

BEATRIX, Mátyás felesége

BURKUS király

BÖBE, Burkus neje

EUFROZINA, Burkus lánya

HOPPMESTER

NARRÁTOR

ANCSA

MARCSA

JULCSA

} udvarhölgyek

udvari zenészek, falusi asszonyágok

I. jelenet

NARRÁTOR: *(vásári kikiáltó stílusában)* Mélyen tisztelt publikum, nagyérdemű nézősereg! Mai fergeteges színművészeti drámajátékunk az igazság győzelméről szól. Noha ez még várat magára kissé, s egy jövőbeli kor ajándéka lesz *(hatásszünet)* egykor, példánk szereplői kivétel nélkül a múltban éltek, illetve a képzelet szülöttei. Ajánlom becses figyelmükbe *(az előszóliottak rendre megjelennek)* Mátyás királyt és az ő hitvesét, Beatrix asszonyt, akinél takarékosabb – a rossznyelvek szerint fukarabb – női hölgyet még nem pipált a vén Budavár. És íme, itt közeleg – ne utálják nagyon – a Burkus király, a mindenen röhögő vén csalafinta, s Böbe nevű neje, aki olyan éles eszű, hogy csak az időjárásról tud társalogni. Az ő kedves kislányuk Eufrozina hercegnő, nyafka, de igen csinos portéka, ott mosolyog minden burkus magazin címlapján. Ja, és el ne felejtsem, kell egy főhős, az igazmondó juhász, akiből úr lesz a végén, de nem mondom meg, hogy hogyan, mert akkor hiába jöttek színházba. Mások is felvonulnak még meseművészeti revünkben: a gátlástalanul hoppelő hoppmester és a három udvarhölgy, a mindent helyeslő Ancsa, a mindenkivel vitázó Marcsa, és az, aki semmit sem ért az egészből: Julcsa. Lesznek udvari zenészek, sok a dolguk, csak zenélniük nem szabad, mert az zajjal jár. Végül itt vannak a falusi asszonyok, folyton duruzsoló, fekete banyák. Hess, hess! Most pedig dőljenek hátra, kezdődik a varázslatos drámaelőadás! A harsány bravózás megengedett, ellenben a staniclik csörgetése utálatos szokás! *(kitereli a bemutatott szereplőket; távolodóban)* Önkéntes tűzoltók a felét fizetik, hajóvonták találkozása tilos...

gong vagy fanfár

megjelennek az udvari zenészek és a Hoppmester, ő zöld ruhában, hosszú, aranygömbös bottal a kezében; a muzsikások egyúttal palotaszolgák is, így alkalmanként elvégzik a színtrendezését; gyorsan behordják a székeket és az asztalt a lakomához; a Hoppmester úgy tesz, mintha irányítaná a munkát, valójában csak fontoskodik

HOPPMESTER: *(nyüzsög, láthatatlan hibákat igazít el a cipekedők körül)* Hopp!... Hopp, hopp!... Hoppá!... Hopika, hoppácska...

UDVARI ZENÉSZEK: *(zúgolódnak)* Egyszer hopp, máskor *(öklét mutatja)* kopp... Én szívesen bekopognék ennek a majomnak a fején!... Nem majom az! Botsáska...

mikor végeznek, a háttérben zenekarrá állnak össze, és előkészítik a hangszereiket; közben a Hoppmester kifelé fülel, lépteket hall, nagyon ideges lesz, fel-alá szaladgál; végül a szín bal oldalán állapodik meg; félmondatonként koppant a botjával

HOPPMESTER: *(lelkesen, már-már egzaltáltan hadarja)* A mi felséges Mátyás király urunk, Daróc-föld, Hisztéria és Pipitér örökös helytartója, a Hecsedli-hegy oroszlánja, Lőcs hercege *(az udvar természetesen a szín másik oldaláról vonul be; elől Mátyás és Beatrix méltóságteljesen, mögöttük a Burkus király és családja tolong; a Hoppmester átkavar a túloldalra, és folytatni akarja a felsorolást)*, a kékfogúak bombasztikus bárója, Velocipéd muftija, a Mangák cárja, a rettegett radír... *(elfullad a hangja)*

BEATRIX: *(leinti a Hoppmestert)* Hagyja, jó ember, nincs nekünk most erre időnk. Se pénzünk.

BURKUS: *(oldalba böki Bőbét, félhangosan)* Hosszú névjegy, rövid étlap. *(harsányan felröhög)*

BÖBE: *(mintha erről sugdolóztak volna, emelt hangon)* Ahogy mondod, itt az ebédlőben mérsékelt észak-keleti szél fúj. *(megnyalja, és a magasba tartja a mutatóujját, figyeli a légmozgást)*

MÁTYÁS: A maradék kilenc ujját is meg fogja nyalni Böbe asszony, olyan ökörsültet készített a szakácsom.

EUFROZINA: *(hisztizik)* Fúj, döglött állatot nem eszem! Vegetáriánus vagyok. Kizárólag zöldet fogyasztok!

mindenki a tetőtől talpig zöld ruhás hoppmesterre néz, aki rémülten hátrál

BEATRIX: *(epésen)* Egy nap csak egy ökröt vágunk.

a hoppmester megkönnyebbülten felsóhajt, majd hirtelen felocsúdva tüsténkedni kezd, tapsol, szaladgál

HOPPMESTER: Hopp, hopp, asztalhoz, mindjárt tálalják a fenséges ebédet! *(hátraint a zenészeknek)*
Muzik!

a muzsikások boldogan belekezdeneének, de a Burkus király csendet int

BURKUS: Majd ha egy jó menüt ettem, akkor játszd a menüettem! *(röhög; körülötte senki nem nevet)*

a zenészek csalódottan morognak, Mátyás mintegy elnézést kérve fordul feléjük, megvonja a vállát, jelezvén, hogy nincs mit tenni, ilyen a vendég; körbeülik az asztalt; kínos csend

EUFROZINA: *(hirtelen támadt bátorsággal)* Kérdezhetek valamit? Mátyás bácsi, hogyan tud folyton igazságos lenni, amikor mindenki csak hazudik?

BURKUS: *(ad egy nyaklevest a lányának, aki bömbölni kezd)* Ebéd közben nem filozofálunk!

BÖBE: *(próbálja oldani a kínos szituációt)* Beszéljessünk inkább a báránnyelvről...

BEATRIX: *(kap az alkalmon)* Ó, az igazán diétás téma! Nem kell az a sok drága, zsíros hús.

MÁTYÁS: *(az asztalra csap)* Beatrix drágám, maga csak egyen nápolyit, mi ebédelni fogunk. *(Eufrozinahoz fordul; mézesmázos)* A hercegkisasszonynak meg az a válaszem, hogy van egy olyan juhász a birodalmamban, aki sohasem hazudik.

BURKUS: *(megint szellemeskedni akar)* Ő mondta saját magáról. És még kacsintott is hozzá... *(harsányan röhög, de miután Mátyás komoly marad, gyorsan letörli a vigyort a képéről)* Lódított az a szolga, fogadok.

BEATRIX: *(kétségbe esik)* Mátyás, megtiltom, hogy fogadj! A múltkor is elkártyáztad a nászajándékba kapott rubint sörnyitót.

EUFROZINA: *(unszolja, bökdösi a burkus királyt)* De, apuskaaa, nyerni szeretnééék!...

BÖBE: *(nyakon veri a hercegnőt, hogy elhallgattassa; a lány szívszaggatóan, de némileg túljátszva a fájdalomtát sírva fakad)* Szamárbögés esőt jelent.

MÁTYÁS: *(parancsot ad)* Mindenkinek szilencium! *(ünnepélyesen, nagy jelentőséggel)* Burkus koma, ha hazugságon kapjuk a juhászt, akkor fele birodalmam a tiéd. *(felemeli a mutató ujját)* De ha igazat mond, akkor elveszem a fél országod.

BEATRIX: *(halálra válik)* Elájulok!... Felteszi a hozományom egy ingatag jellemű birkacsőszre?

BÖBE: *(kétségbeesett kísérletet tesz)* Csevegjünk inkább a passzát szélről!

EUFROZINA: *(lelkesen tapsikol)* Juj, de izgi, fogadjatok! Majd én szétvágom!

a két király kezét fog, Eufrozina melléjük perdül, és szétvágja a parolát; a Hoppmester érkezettnek látja az időt, hogy emelje a pillanat ünnepélyességét

HOPPMESTER: *(előlép)* Hopp, micsoda drámai pillanat! Kérem a zenészeket, játsszanak ide egy hümnikus akkordot! Tus!

a zenészek épp belefognának, amikor Beatrix leinti őket

BEATRIX: *(„özvegyi” hanghordozással a hoppmesterhez)* Csak nem képzeli, maga libaszín ripacs, hogy meg kell zenésíteni a gyászt?!

a jelenlévők átérzik Beatrix kétségbeesését, mozdulatlanul dermednek, ekkor vonul be a három udvarhölgy; látszik rajtuk, hogy kellemetlen hírt hoznak; pukedliznak a királyi párok előtt

ANCSA: *(harsányan)* Fenséges Mátyás urunk, elszabadult az ökör.

MARCSA: *(feszültséggel a hangjában)* A mészáros most is kergeti a véres bárdal. Körbe-körbe az istállóknál.

JULCSA: *(egész halkán)* Lehet, hogy késni fog az ebéd...

MÁTYÁS: *(a burkus családnak)* Majd küldök egy hidegtálat a vendégszobába. *(tréfára veszi a dolgot)* Répa, retek, mogyoró, he-he... Most megyek, sürgősen ki kell találnom egy új adónemet. *(távoztában már sorolja is, a hangja egyre halkul)* Szakáll-adó, nevetési illeték, földönjárásai hozzájárulás, alvás tized, fürdési külön adó és bűdösségi kvóta... *(el)*

BURKUS: Na, egészségünkre a finom ebédet! Hoppmester, most már azt játsszanak a zenészek, amit akarnak... *(a családjával távozik)*

HOPPMESTER: *(felvillanyozva int a zenekarnak)* Muzik!

BEATRIX: *(újfent csendet int, dühös)* Állj, hülyék! Az imént vezett el a fél ország. *(megtörtén kivonul)*

ANCSA: *(lelkesen)* Micsoda tragédia!

MARCSA: *(rosszat sejtve)* A juhász igazat fog mondani.

JULCSA: *(egészen halkán)* Akkor most mi lesz az ökörrrel?...

az udvarhölgyek Beatrix után szaladnak; a zenészek komoran átrendezik a színt (csak a székek maradnak, az egyikre rátesznek egy lavórt), majd a hoppmesterrel eltűnnek; egyáltalán nincs jó kedvük

II. jelenet

a jelenet a burkus király budavári vendégszobájában játszódik; a burkus feldúltan érkezik, pár lépésre tőle Böbe tördeli a kezét, és aggódva figyeli férje dühkitöréseit; Eufrozina valami színes újságot lapoz, jócskán lemaradva andalog; láthatóan nem érdekli szülei lelki állapota

BURKUS: *(dühöng, körülnéz a vendégszobában; jelzi, hogy fázik)* Ez a királyi vendég szállása?! És az ebédpótlék? Még hogy hidegtál!... A forró is fél perc alatt kihülne. *(teátrálisan)* A magyar hidegtál titka: nincs fűtés.

ezalatt Eufrozina hóna alá csapja az újságot, és vizsgálgatja a lavór tartalmát

EUFROZINA: *(csodálkozva)* Nahát, milyen kemény itt a víz!

a burkus odalép, és félretolja Eufrozinát, aki látványosan megsértődik

BÖBE: Engedd előre apádat a fürdőszobába!

BURKUS: *(belenéz a lavórba; gúnyosan)* Nagyon kemény a víz? *(feltartja, és megfordítja az edényt; diadalmasan ordít)* Mert befagyott!

BÖBE: *(békítőleg)* Hideg van, és nem kapunk enni. Na, szo-szo... Ha börtönben ülnénk, még vernének is.

EUFROZINA: *(elandalodik)* És a rangidőssel kezdenék. *(Burkushoz)* Egy király soha nem törik meg, ugye, papi?

BURKUS: *(lerogy egy székre)* Én csak a csiklandozást nem bírom.

Eufrozina az apja háta mögé settenkedik, és megcsiklandozza az oldalát; a burkus ordítva pattan fel, és nyakon veri a lányát, aki bömbölni kezd

BÖBE: Ne szadizzad ősz atyádat! *(Burkushoz)* Te meg ne verd folyton a fejét, mert nem tud levizsgázni matematikából.

BURKUS: Egy birodalmat csak el fog tudni osztani kettővel! *(bosszút forral)* Bármi áron, de hazugságra bírjuk a juhászt. Tudom is, hogyan. *(Böbe és Eufrozina a lábához kuporodik, ő meg suttogva magyaráz, a nézők sem értik, hogy mit; félhangosra vált, kifelé mutogat)* Hallgatózik az őrség! *(fennhangon)* Mátyás királynál nincs igazságosabb uralkodó!

BÖBE: *(megtoldja)* És alig van eltérés az évi középhőmérséklettől.

Eufrozina a szín széléhez lopakodik, s mintha a hirtelen kinyitott ajtó mögül esnének be a hallgatózók, beömlenek a színpadra a falusi asszonyok; kicsit kóvályognak, susmorognak, zsiszsegnak körbe-körbe; Böbe és Eufrozina kitereli őket

BÖBE, EUFROZINA: *(felváltva)* Nem kell friss tojás, nem veszünk sütőtököt, vigyék máshova a pacaljukat, majd máskor eszünk fogas filét Dubarry *(ejtsd: dübárri)* módra...

BURKUS: *(a távozók után)* Vén pletykafészek! Mathiász módra...

a Burkus család megint a szín közepén; összesúgnak

BURKUS: (*kajánul*) Egy percig sem várok. Mátyásnak holnapra egy hobbitelke sem marad.

BÖBE: (*rajongva tapsikol*) Te olyan, de olyan gonosz vagy!...

a család távozik: elől a király, utána Böbe, végül Eufrozina, aki egy kicsit bent ragad a színen, mert belemerül a színes újság olvasásába, ám miután látja, hogy egyedül maradt, az újságot a háta mögé hajítva kiszalad; gyorsan megjelennek a zenészek, és mindent kivisznek a színről

III. jelenet

színhely a magyar puszta, birkabégetés és kolompszó hallatszik; bejön a juhász, szorgalmasan próbálja a furulyáját megszólaltatni, de nem sikerül épkezláb nótát fújnia

JUHÁSZ: (*boszankodik*) Annyi lukat fúrtak erre a füttyös botra, hogy nem győzöm tömködni az ujjammal. Mindig szelel. (*ügyetlenkedik*) Öregapámra kellett volna hallgatnom. Szerinte dobosnak jobb lennék. (*újra próbálja a hangszert; megvonja a vállát*) Hát nem mindegy, hogy mitől bolondulnak meg a birkáim?...

érkezik a burkus király, álöltözetben; óriás bajszot és tarkabarka ruhát visel; nagyon harsány; körbejárja a juhászt, aki ügyet sem vet rá, annyira elmélyül a „muzsikában”

BURKUS: (*látszólag el van ragadtatva attól, amit hall; rajongva tapsol*) Brávó, bráviszsimó!...

JUHÁSZ: (*megnézi magának a burkust*) Az úr tán hallássérült? Ez olyan tök hamis, hogy a farkasok sírva kerülnek el a nyájam.

BURKUS: (*félre*) Tényleg nem hazudik!...

JUHÁSZ: (*méretegeti a királyt*) Kicsoda kend? Megéledt madárijesztő?

BURKUS: (*igazít az öltözékén, pödör egyet a bajszán*) Ah, te büdös paraszt (*észbe kap, javít*), akármondani: juhok ura, csupán egy szerény művész ember volnék.

JUHÁSZ: (*gyanakodva, elutasítóan*) Nem rendeltem semmit. Nem kell késkészlet, bőrkabát, zokni, konyakmeggy, távirányító...

BURKUS: (*mélyen meg van sértve; drámaian*) Én egy világhírű vándorcirkuszos vagyok, és a társulatomtól megszökött a medve! (*siránkozik*) Hogyan pótoljam a világszámot?

JUHÁSZ: (*szemügyre veszi magát*) Attól tartok, nem vagyok elég szőrös...

BURKUS: (*felfortyan*) De tenyeres-talpasnak beválnál, bugris! (*hangnemet vált*) Ejh, azért jöttem, hogy add el nekem az aranyszörű bárányt! Annyi pénzt adok érte, hogy helikopterrel terelhetnéd a birkáid, és őrző-védők vigyáznának a töltött káposztádra.

JUHÁSZ: (*gyanakodva vizsgálja a burkus ábrázatát*) Na, mutassa csak a profilját! Magának még az álbajusz sem áll jól!... (*kedélyesen hátra veri*) Kend a Burkus király! Az sem rossz üzlet. Egyszer lehet még vándorcirkuszos is!

BURKUS: (*eltökélten*) Adod, vagy sem?

JUHÁSZ: (*eltöpreng*) És mit mondanék Mátyás urunknak?

BURKUS: (*ravaszul*) Hát, az igazat. (*kacsint*) Hogy a farkasok vitték el.

JUHÁSZ: (*mintha Mátyás kérné számon*) S akkor én hogyan vigyáztam rá?

BURKUS: (*adja a tippet*) Épp medvét üldözött.

JUHÁSZ: (*fifikásan*) S hová lett a medve?

BURKUS: (*kivágja magát*) Elszökött, miután megette a farkast. Az meg a birkát. (*jelentősegteljesen*) Kap tőlem száz aranyat, ha pont így emlékszik arra, ami meg se történt.

JUHÁSZ: (*dönt*) Megmondom én, hogy mi ez. (*nyomatékkal*) Hülyeség! Azon túl, hogy nem igaz.

BURKUS: (*utolsó kísérletet tesz*) De jól jövedelmez!

JUHÁSZ: (*fölfortyan*) Mi vagyok én? Hazugság kupec? Alkudjon meg Mátyás urunkkal.

BURKUS: (*fitymálva*) Nem ért az az üzlethez!

JUHÁSZ: Én még annyira sem. (*lezárva a beszélgetést*) Ha marad, furulyálok az úrnak.

BURKUS: (*megrémül*) Inkább a kínpad! (*elköszön*) Na, Isten áldja! Elszalasztotta a szerencséjét.

JUHÁSZ: Vagy a kárhozat perceit... (*furulyázik*)

BURKUS: (*iszonyodva*) Ebbe az álbajuszom is beleöszül! (*eltöpreng*) Gyengével ingasd meg az erőst... (*hirtelen ötlettől vezérelve, lelkendezve elsiet*) Eufrozina kislányom, Eufrozina, kivételesen nem akarlak megnyakalni!...

JUHÁSZ: (*miközben kísétál a színről; furulyáját fújva*) Borzasztó! (*eltöpreng azon, amit játszott*) Iszonyatos! (*nézegeti a hangszert*) Jó lesz dobverőnek! (*el*)

IV. jelenet

BURKUS: (*átviharzik a színen balról jobbra; kiáltozik*) Eufrozina, paszomántos tejbe madaram, kislányom, rézangyal bokrétám, szemenszedett aranymálkóm... (*átviharzik a színen jobbról balra; kiáltozik*) Fügenaspolyám, hónapos retkecském, Eufrozina, (*kezd begurulni*) az apád ne kísértsen, állsz elém rögtön, bűdös kölök...

balról belopakodik Burkus, mögötte Eufrozina egy lépéssel lemaradva; a király nem veszi észre a lányt; a szín közepén hirtelen megfordul, egy pillanatig farkas szemet néznek, s egyszerre kiáltanak fel; hátra ugranak ijedtükben

EUFROZINA: (*dacosan, toppant*) Nem!

BURKUS: (*elképed*) Mit nem?

EUFROZINA: (*kényeskedve*) Amit király apus kérni akar.

BURKUS: (*önérzetesen*) Egy király nem kér, hanem parancsol.

EUFROZINA: (*szemtelenül*) Ezzel a szöveggel próbálkozz a bunkó poroszlóidnál.

BURKUS: Anyád meg én (*kifelé integet Bőbének, hogy jöjjön be; Bőbe odatipeg a király mellé, és nem túl nagy meggyőződéssel bólogat*) úgy döntöttünk, hogy kikönyörgöd a juhásztól az aranszőrű bárányt.

BŐBE: (*megszólal, hogy ő is mondjon valamit*) Nem olyan nagy állat az!

BURKUS: (*felfortyan*) Én a bárányról beszélek.

BŐBE: (*megvonja a vállát; bégetve gúnyolja*) Beee-szélek, beee-szélek...

BURKUS: (*Eufrozínához*) Ígérj neki pénzt, itasd le, bánom is én! S ha lépre csaltad, (*összezárja a markát*) enyém Mátyás birodalmának a fele. (*hízeleg*) Nem igaz, hogy nem örököltél tőlem egy kis aljasságot... (*keményen*) Na, lódulj! (*távostában Bőbének*) Az igazmondó birka és az aranszőrű juhász, mi? (*el*)

BÖBE: *(a király után kiabál)* Igen?! Te meg lassacskán nem Burkus, hanem birkás király leszel! *(el)*

EUFROZINA: *(egyedül marad; sóhajt)* Ezt nevezem nehéz gyerekornak.

megjelenik a juhász, a vállán egy zsákot visz; látszik, hogy nehéz a terhe, lerakja, törli a homlokát; Eufrozina körbe járja a juhászt, majd óvatosan megtapogatja a zsákot

JUHÁSZ: *(rámordul)* Nem piszkapeti, mert szikraveti!

EUFROZINA: *(felhúzza az orrát)* Cö-cö... Tán bagolyköpetet gyűjtött az erdőben?

JUHÁSZ: *(tréfára veszi, sorolja)* Sündisznót, bogáncsot, tövist, királylány nyelvet.

EUFROZINA: Undok ember! *(kíváncsian)* Csak nem az aranyszőrű bárány van a zsákjában?

JUHÁSZ: *(pödör a bajsán)* De biz' a! Viszem nyíratni az ékszerészhez.

EUFROZINA: *(felbátorodva)* Idefigyelj, te juhász! Adok ezer aranyat azért a nevezetes juhért.

JUHÁSZ: *(eltökélten)* Csak a zsák eladó, az is nap végeztével. Abban haza futhatsz...

EUFROZINA: *(bosszús)* Ej, gubás ember! *(előkerít a szoknyája alól egy üveget; kínálja a juhásznak)*
Igyál egy kortyot, bölcsesség van a borban.

JUHÁSZ: *(elgondolkodik)* Persze, mert a fejünkből mind a pohárba siklik.

EUFROZINA: *(kezébe nyomja a palackot)* Erre igyon!

JUHÁSZ: *(elfogadja, jó hossza kortyol)* Hú, ez jó volt. Nem győzöm gyakorolni. *(újra iszik)* Alakul már. *(megint iszik)* Na, most fél kézzel! *(úgy iszik)* Most fél lábon! *(iszik, utána megtántorodik)* Most volt elég, húgom.

EUFROZINA: *(felfortyan)* Húga ám az öregördög!

JUHÁSZ: *(mámorosan)* Egy rokoni csókot csak kapok!

EUFROZINA: *(merészen)* Mit ad érte, ha nem az aranyszőrű bárányt?

JUHÁSZ: *(elbódulva)* Mondjuk azt.

EUFROZINA: Várjon, becsukom a szemem, mert fennakad a bajsán. *(engedi megpusztilni magát; a juhász elbűvölten úgy marad; Eufrozina megvakarja a puszi helyét, mintha viszketne; odalép a zsákért, vállára kapja)* Pá, vadember! *(el)*

JUHÁSZ: *(ocsúdik)* Még mindig én volnék az igazmondó juhász, ugye. *(lassan megvilágosul)* Akkor magamat sem csapom be. *(kinyögi)* Szóval, nagy marha vagy. *(a kezében lógó üvegre pislant; vizsgálgatja)* Nincs is jobb a friss kútvíznél. *(ujját felemelve)* Csizmát mosni... *(nagyot húz az üvegből; el)*

V. jelenet

a zenészek sietősen berendezik a színt: középen a trón (magas, támlás szék), mellette kisebb ülőalkalmatosságok; zenészek el; kintről a hoppmester és a juhász veszekedése hallatszik

HOPPMESTER: *(kintről; ordít)* Nem lehet, nem engedem! Hopp, megvagy! Itt maradsz szépen.

JUHÁSZ: *(dulakodás hangjai; kintről)* Engedj be, leveli béka!

HOPPMESTER: *(nyüszít)* Jaj istenem, megöl! *(elkeseredve bömböli)* Mi lesz a hoppon maradt árváimmal? Ki locsolja a begóniámat, ha bevégeztem az agóniámat?

megjelennek a sz n sz l n: a földön fekvő hoppmester a juhász lábába csimpaszkodik; a juhász vonszolja maga után a siránkozó hoppmestert (a hoppmester mindenféle szidalmakkal illetheti a juhászt – főkolompos, birkacs sz, toporty nb renc, b r nyszomor t , botf l  stb.); mindketten kifáradnak: a juhász a másik hurcol s ba, a hoppmester a nyavalyg sba; megállnak, fujtatnak

JUHÁSZ: (a hoppmesterre célozva) Na, tessék, megint mibe léptem!...

HOPPMESTER: (fel sem veszi a sértést, dühös) Hányszor mondjam még, hogy nincs fogad ora?

JUHÁSZ: (méltatlankodik) De hiszen Mátyás urunk hivatott. Olyan záradékkal, hogy (hivatalos hangsúllyal) „nem t r halasztást”!

HOPPMESTER: (gyanakodva) Csakugyan?

JUHÁSZ: (erősködik) H zas tsanak ki az ördög  reganyj val, ha hazudok.

HOPPMESTER: (tréfás szemrehányással) Aztán legyen  n a tanú, mi?... ( szbe kap, dühösen) Akkor meg mit t rl d velem a padlót? Ezzel kellett volna kezdeni. Hoppá!

JUHÁSZ: (szárazon) Kezdeni sem kezdhettem, máris végezni akart. (kil kd si a hoppmestert a színről) Gyerünk, kifelé, maga ker t sz ld pukedli!

HOPPMESTER: (kijavítja) Hoppmester, te idióta! (miközben a juhász kitaszig lja, válogatott szidalmakat zúdít r ; egyre halkul n) Te birkaagy , te kökörcsin, légnyomást kapott nádi poszáta, baktérium... stb. (hoppmester el)

a juhász magára marad, borús kedvvel s t lगत a tr nteremben, várja a királyt és kíséretét

JUHÁSZ: (gondterhelt, nem találja a helyét) Tudom, miért h vat a király. Hogy hová tettem az aransz r  bárányt. (biztatja magát) No, ez csak nem nehéz kérdés... (r t l l egy lehetséges magyarázatra, megkönnyebbül) H t megett k a farkasok.

hirtelen ötlettől vezérelve r  l a trónra, és eljátssza Mátyás szerepét is, mintegy előre vetíti kettejük találkozását; hol önmagát adja, hol az uralkodót parodizálja (de nem gúnyolja)

JUH SZ_{Mátyás}: (finom iróniával) Ej, fiam, igazmondó juhász! Nagy, lompos farka van a válaszdodnak, kilóg a tisztesség köpenye alól. H t a többiben miért nem tettek k rt?

JUHÁSZ: (felpattan a trónról, s az üres sz knek válaszol, mintha Mátyást látná) Rajtakapott felséged a tr f n. Mondom  gy, amint történt. K tba esett.

JUH SZ_{Mátyás}: (j z  en kacag) Jól megnevettett l. Biztosan mély az a két, de most egy csepp igazat sem merhettem belőle. (valódi sz gorral) Mondd meg igazmondó juhász: a többi bárány miért nem döglött bele?

JUHÁSZ: (ismét maga; nagy elhatározással) Mátyás király uram színe előtt nem áll meg a hamisság. Harmadjára tiszta tanúságot teszek: ellopták.

JUH SZ_{Mátyás}: (tettetett módon el mul) Micsoda haramiák d lnak országomban! Aztán láttad-e őket? Volt köztük magad forma legény? (vallató hangnemre v lt) Vagy csak te, egyes egyedül?

JUHÁSZ: (felugorva az üres sz knek mondja) Nem tolvajlok.

JUH SZ_{Mátyás}: (lassan, az igazat firtatva) S a többit miért nem orozt k el, igazmondó juhász?

JUHÁSZ: *(lekászálódik a trónról, elunja az értelmetlen játékot; kedvetlen)* Rossz hazudozó vagyok, hiába... Egyszer már elvesztettem a fejem a királykisasszony csókjától. Most a király haragjától vész el. *(legyint)* Az is lehet, hogy végleg.

kintről zaj, érkezik a királyi udvar; a juhász a szín szélére húzódik, nem roppan össze, de láthatólag aggódik a sorsa miatt

VI. jelenet

HOPPMESTER: *(hátrálva érkezik, hajlong, és közben össze-vissza kopog a botjával)* Hopp, Mátyás király urunk öfelsége, hopp, legkegyelmesebb Beatrix királyasszonyunk, a Burkus király és Böbe királyné, *(félre)* egyenek puliszkát életük végéig, *(emelt hangon)* és a gyönyörűséges Eufrozina királykisasszony, a kis nyafka, *(észbe kap; suttogva)* akarom mondani, a kis nyafka, *(újra fennhangon)* és mindenféle népség, szaracénok, longobárdok, vízvezeték szerelők...

bevonul az udvar, elől Mátyás Beatrixszal, utánuk a burkus király és Böbe, aki időnként ráver a király kezére, hogy ne vakarózzon, mert árt a tekintélyének, majd Eufrozina szökdécselve, végül a kényeskedő, illegő-billegő Ancsa, Marcsa és Julcsa, az udvarhölgyek; Mátyás és Beatrix helyet foglal, Böbe is leül, a burkus már majdnem letottyán az egyetlen üres helyre, amikor Eufrozina elébe vág, és megelőzi; diadalmasan néz apjára, hogy ügyesebb volt, s elfoglalta a székét; a burkus nyakon veri Eufrozinát, aki dühösen a háttérbe vonul duzzogni; a burkus elégedetten leül

MÁTYÁS: *(mindenki ránéz, hogy mondjon már valamit, törje meg a hirtelen beállt csendet; Mátyás jelentőségteljesen felemeli a mutatóujját, amivel – miután levette fejéről a koronát – megvakarja a feje búbját; hátradől, sóhajt)* Lesz ma vigasságunk?

HOPPMESTER: *(előpattan)* Hopp, ajánlhatom az udvari zenészeket! *(koppant a botjával, a zenészek beömlenek a színre, a háttérben felsorakoznak, épp rá akarnak zendíteni, amikor a hoppmester közbevág; Mátyáshoz, lelkesen)* Muzik, fenség?

BEATRIX: *(pikírt)* Valami olcsó gyászindulót... *(fenyegetően a zenészekhez)* Egy hangot se halljak! *(azok leengedik a hangszereiket, csalódottak)*

EUFROZINA: *(a háttérben harsányan kifújja az orrát; rebegve)* Bocsika...

ANCSA: *(harsányan)* Király uram, kérdezze csak ki a juhászt! Arra vár.

MARCSA: *(bólogat)* Igen, arra vár. *(nyomatékkal)* A fél ország.

BURKUS: *(tettetett érdeklődéssel)* De melyik fele? *(az udvarhölgyekhez; csúfondárosan)* Amit most fogok elnyerni drágalátos királyotoktól?

JULCSA: *(gyerekes módon vág vissza)* Csakhogy a juhász igazat fog mondani, be-beee! És akkor a burkus bácsi bele fog harapni a szappanba.

MÁTYÁS: *(megelégeli a szócsatát)* Csitt! *(magához inti a juhászt)* Gyere csak ide fiam, igazmondó juhász! Kérdeznék én tőled valamit.

JUHÁSZ: *(a trón elé lép; határozott)* Mindenre van egyenes válaszom, uram király.

BÖBE: *(tapsikol)* Jaj de jó! *(gondolkodik, végül a juhász elé áll, hogy próbára tegye)* Akkor... *(hirtelen kivágja)* milyen időjárás lesz a jövő héten, medve-ember?

BURKUS: *(felesége reménytelen viselkedését látva felcsattan)* Böbe! *(helyére parancsolja)* Ül!

MÁTYÁS: *(megvárja, míg elcsitul a családi viszály; minden szónak súlyt adva)* Hol van az én legkedvesebb és hét falut...

BEATRIX: *(közbekotyog)* ... sőt most már fél országot...

MÁTYÁS: *(mintha mi sem történt volna)* ...érő aranyszőrű bárányom?

BÖBE: *(ábrándosan)* A napsárga barika.

BURKUS: *(keményen)* A bürge.

BEATRIX: *(ellágyulva)* A gyapjas drágaság.

ANCSA, MARCSA, JULCSA: *(együtt)* A sápadtfényű berbécs.

EUFROZINA: *(a háttérből ő is beleszól)* A metálszín hasított körmű.

a hoppmester int a zenészeknek, akik élénk bégetésbe kezdenek; általános hangzavar

JUHÁSZ: *(toppant egyet)* Hát kit kérdeztek, az áldóját? Egyedül engem. *(hirtelen csönd; Mátyáshoz)* Az aranyszőrű bárányt... *(lélegzetvisszafojtva várják a folytatást)* elcseréltem egy feketére.

BEATRIX: *(számon kérő hangszúllyal)* Szörén szőr?

MÁTYÁS: *(rendre utasítja Beatrixet)* Ne legyen szörszálhasogató! *(a juhászhoz)* Hol van az a fekete bárány?

JUHÁSZ: *(a trónus elé vezeti Eufrozínát, aki vonakodik is, meg nem is)* Itt van felséged trónusa előtt, személyesen. Eufrozina, Burkusország királykisasszonya.

MÁTYÁS: *(kacag)* Tyű, az áldóját! Az imént azt gondoltam, hogy kettéhasítalak, de te egy országot vágtaal most félbe. *(komoly kijelentést tesz)* Tied lehet az a burkusföld, amit fogadáson nyertem.

BEATRIX: *(sokallja az adományt, megragadja Mátyás kezét)* Ne adja!

BURKUS: *(Böbe bökdösi, hogy mondjon ellent Mátyásnak)* Nem adom!

JUHÁSZ: *(a burkushoz)* Hát a lányodat? Így a családban marad a fele birodalom.

BURKUS: *(megvilágosul)* Akkor áldásom rátok. *(kikiabál)* Jöhetnek az esküvői tanúk.

beállítanak a falusi asszonyok, körbedongják a párt, a trónt, mindenki viszolyogva hessegeti őket

HOPPMESTER: *(a botjával kergeti a falusi asszonyokat)* Gyorsan valami zenét, mert mindjárt kitör a botrány!...

a zenészek végre rázendítenek, förtelmes hangzavart produkálva; az ifjú pár üdvözülten, kart karba öltve kivonul, a többiek földre tapasztott tenyérrel menekülnek utánuk; a színház kiürül, csak a zenészek maradnak, akik a többiek távozása után teátrálisan meghajolnak

VÉGE